

הגות צבאית עברית כיצירה ישראלית

מראשית שיבת ציון נועד לכוח המגן העברי תפקיד מרכזי בהתפתחות היישוב היהודי בארץ ישראל. עם התגברות הצורך בהפעלת כוח לוחם נוצרה גם הגות צבאית ארץ ישראלית מקורית. ביטאון "מערכות" היה מאז במה ובית מדרש שבהם התקיימו דיון ושיח מקצועי בסוגיות אלה. אופי הדיון בבעיות הביטחון שליוו את היישוב היהודי בצעדי התפתחותו מימש במידה רבה התמסרות למדנית יהודית טיפוסית שמצאה ביטוי במאמץ היצירה של תורה צבאית ייחודית. יצירה זו הצליחה להתמודד בדרישה היום-יומית לגיבוש מענה מעשי לצורכי המקום והשעה במגבלות קשות של משאבים. מאמרי "מערכות" ב-70 שנות קיומו מאפשרים מבחינה זו עיון והתבוננות בתהליך התגבשותה של דוקטרינת כוח המגן העברי.

לדוקטרינה צבאית - כמו לכל תופעה תרבותית - קיים ייחוד הכרוך בתנאי הזמן והמקום שבהם היא נוצרת. אולם היא מתקיימת בזמנית גם בזיקה להתרחשות האוניברסלית. כפי שבספרות האירופית הקלאסית מבחינים בסממני ביטוי ייחודיים-אתניים-לאומיים (ספרות רוסית, גרמנית, אנגלית...) המשולבים בכל תקופה גם בהשפעת סגנון אוניברסלית על פי רוח התקופה, כך מתהווה באופן משולב גם התפתחותה של דוקטרינה צבאית. לדוקטרינה ולתפיסת הפעלה של כוח צבאי מסתמנת בכל נקודת זמן, התפתחות מקבילה בשני צירים: הציר האחד נתון להשפעת המורשת המקצועית-הארגונית הייחודית לכל צבא, בציר התפתחות רצוף והדרגתי; הציר האחר נתון להשפעה ההדדית של צבאות זה על זה, ברוח חידושי טכנולוגיה ותפיסות הפעלה בעלי מכנה משותף אוניברסלי. העיון במאמרי "מערכות" לאורך השנים מבטא תהליך מקביל זה של התפתחות הדוקטרינה הצבאית הישראלית בשני צירי ההתהוות, ובכך הוא יכול להעניק לקורא מודעות חיונית לא רק לשאלה מאין באנו במקורות חשיבתנו הצבאית אלא גם לאן מקורות השפעה אלה יכולים להוביל אותנו בעתיד. לקריאה מחודשת של מאמרי "מערכות", נודעת אפוא תרומה במימוש החובה "דע מאין באת ולאן אתה הולך..." (פרקי אבות).

אלוף גושון הכהן

מפקד המכללות